Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-02-15

LS 2016-1420

Landstingsstyrelsen

Yttrande över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41)

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41).

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41) i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Landstingsrådsberedningens motivering

Socialdepartementet föreslår i promemorian *Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna* att landstingen ska ges ett lagstadgat ansvar för att utföra försäkringsmedicinska utredningar. Dessa utredningar ska ligga till grund för Försäkringskassans bedömningar.

Stockholms läns landsting utför redan försäkringsmedicinska utredningar enligt frivilliga överenskommelser.

Socialdepartementet föreslår att landstingen ska få full kostnadstäckning från staten för de försäkringsmedicinska utredningarna. Stockholms läns landsting har i tidigare yttrande efterlyst ett klarläggande från departementet om de försäkringsmedicinska utredningarna är att betrakta som hälso- och sjukvård eller inte. Något sådant klarläggande har inte departementet gett.

Landstingsstyrelsen tillstyrker Socialdepartementets förslag om att landstingen ska ges ett lagstadgat ansvar att utföra försäkringsmedicinska utredningar och få full kostnadstäckning för dessa utredningar. Styrelsen anser att det fortfarande är angeläget att departementet ger ett besked om de försäkringsmedicinska utredningarna är att betrakta som hälso- och sjukvård eller inte.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 6 februari 2017
Förslag till yttrande
Sammanfattning av promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41)
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 12 december 2016

Irene Svenonius

Anna Starbrink

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-02-06

LS 2016-1420

Handläggare:
Clara Wahren

Landstingsstyrelsen

Yttrande över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41)

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41).

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 6 februari 2017
Förslag till yttrande
Förord till promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41)
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 12 december 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41) i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Socialdepartementet har lämnat förslag till ett lagstadgat ansvar för landstingen att utföra de försäkringsmedicinska utredningarna som ligger till grund för Försäkringskassans bedömningar.

Förvaltningen föreslår att landstingsstyrelsen i sitt yttrande återupprepar sin ståndpunkt från yttrandet som lämnades över betänkandet För kvalitet

– Med gemensamt ansvar (SOU 2015:17), LS 2015-0546: att försäkringsmedicinska utredningar är hälso- och sjukvård.

Bakgrund
Socialdepartementet lämnar i denna promemoria förslag till ett lagstadgat ansvar för landstingen att utföra försäkringsmedicinska utredningar. Med en försäkringsmedicinsk utredning avses en medicinsk undersökning av en försäkrad som ska kunna utgöra ett underlag för Försäkringskassans bedömning av den försäkrades arbetsförmåga i samband med beslut om rätten till ersättning eller förmåner enligt socialförsäkringsbalken.

I promemorian lämnas följande huvudsakliga förslag och bedömningar:

- Vid prövning av en försäkrads arbetsförmåga enligt socialförsäkringsbalken kan Försäkringskassan som stöd för sitt ställningstagande beställa en försäkringsmedicinsk utredning.
- Landstingen får ett lagstadgat ansvar att utföra de försäkringsmedicinska utredningarna.
- Om ett landsting bedömer att de inte kan utföra de försäkringsmedicinska utredningarna kan de sluta avtal med någon annan som kan utföra dem, antingen ett annat landsting eller en privat aktör.
- Försäkringskassan ska fortlöpande bedöma sitt behov av försäkringsmedicinska utredningar och ta fram prognoser över behovet som de presenterar för landstingen.
- Utifrån socialförsäkringsbalken får Försäkringskassan ansvara för att ersätta landstingen för de försäkringsmedicinska utredningar som landstingen utför. Landstingen ska få full ekonomisk kompensation för arbetet med de försäkringsmedicinska utredningarna.

Landstingsstyrelsen lämnade den 2 juni 2015 yttrande över betänkandet För kvalitet – Med gemensamt ansvar (SOU 2015:17), LS 2015-0546. Den utredningens uppdrag var att utreda och lämna förslag på hur behovet av kvalificerade försäkringsmedicinska utredningar inom relevanta socialförsäkringsområden ska tillgodoses. Landstinget tillstyrkte i huvudsak de förslag som lämnades i betänkandet, men poängterade vikten av att kostnaderna inte skulle falla på landstingen samt ifrågasatte bedömningen att försäkringsmedicinska utredningar inte är hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Stockholms läns landsting utför redan idag försäkringsmedicinska utredningar i enlighet med frivilliga överenskommelser.

Enligt promemorian ska landstingen kompenseras för eventuella ökade kostnader till följd av förslagen. Förslaget innebär därför att landstingen via ersättning från staten ska få full täckning för samtliga kostnader både avseende administration av de försäkringsmedicinska utredningarna och för utredningsverksamheten. Dessa förslag bör därmed inte få några ekonomiska konsekvenser för landstingen.

Landstingets tidigare synpunkter angående huruvida försäkringsmedicinska utredningar är hälso- och sjukvård eller ej, har inte blivit tillgodosedda.

Förvaltningen föreslår att landstingsstyrelsen yttrar sig över promemorian i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande. Förvaltningen föreslår att landstinget återupprepar synpunkten om att försäkringsmedicinska utredningar bör betraktas som hälso- och sjukvård.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

För att förslaget inte ska få ekonomiska konsekvenser för landstingen måste landstingen ges fullständig kompensation samt garanteras 70 procent av den av Försäkringskassan prognosticerade volymen, i enlighet med promemorians förslag.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2017-02-21

LS 2016-1420

Socialdepartementet

Yttrande över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41)

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna (Ds 2016:41).

Enligt promemorian ska de försäkringsmedicinska utredningarna utföras av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och gärna knytas till landstingets övriga arbete, men inte betraktas som hälso- och sjukvård. I promemorian hänvisas till den grundläggande definitionen av begreppet hälso- och sjukvård enligt 1§ hälso- och sjukvårdslagen. Enligt denna avses åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador samt sjuktransporter. Det innebär att försäkringsmedicinska utredningar inte ingår i definitionen. Att utredningarna inte betecknas som hälso- och sjukvård innebär att de inte faller inom hälso- och sjukvårdslagen.
Stockholms läns landsting utför redan idag dessa utredningar genom en frivillig överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Stockholms läns landsting tillstyrker promemorians förslag vad gäller lagreglering av ansvaret och modellen för kostnadsersättning, men ifrågasätter att uppdraget till sjukvården inte utgör hälso- och sjukvård. Detta har även tidigare påpekats av Stockholms läns landsting i yttrandet över betänkandet För kvalitet – Med gemensamt ansvar (SOU 2015:17).

Inom hälso- och sjukvården utförs ett antal uppgifter, bland annat kopplat till försäkringsmedicinska bedömningar, som i enlighet med denna promemorias bedömning inte kan betecknas som hälso- och sjukvård. Myndigheter och andra begär bedömningar och intyg, som utförs inom ordinarie hälso- och sjukvårdsorganisation och som hittills betraktats som hälso- och sjukvård. Stockholms läns landsting anser att en översyn av regleringen av likartat arbete krävs.

För att behandling av personuppgifter i enlighet med personuppgiftslagen ska fungera krävs att Försäkringskassan inte begär fler personuppgifter än vad som är adekvat och relevant i förhållande till att bedöma arbetsförmåga. I författningskommentarerna till avsnitt 1 kap 2§ i förslaget om försäkringsmedicinska utredningar finns följande text: ”Ett utlåtande ska innehålla iakttagelser och bedömningar om den försäkrades fysiska och psykiska status ur ett medicinskt perspektiv som är relevanta för bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga.” I förslaget anges att känsliga personuppgifter om hälsa kan behöva behandlas, då Försäkringskassan behöver dessa för att ta ställning till anspråk om ersättning. Information om hälsa och medicinering som inte är kopplat till arbetsförmåga borde inte efterfrågas i enlighet med författningen.

Stockholms läns landsting har tidigare påtalat att Försäkringskassan genom sina blanketter kräver mer information än vad som kan motiveras av ändamålet. Det är viktigt att de metoder och blanketter som ska användas utgår från det medicinska perspektivet kopplat till ändamålet. För detta krävs ett nära samarbete med vårdens företrädare inför beslut inom Försäkringskassan.

För att förslaget inte ska få ekonomiska konsekvenser för landstingen måste landstingen ges fullständig kompensation enligt promemorians förslag samt garanteras 70 procent av den av Försäkringskassan prognosticerade volymen.

Förord

Denna promemoria har utarbetats av en arbetsgrupp inom Socialdepartementet med uppgift att lämna förslag till ett lagstadgat ansvar för landstingen att utföra de försäkringsmedicinska utredningarna. Med en försäkringsmedicinsk utredning avses en medicinsk undersökning av en försäkrad som ska kunna utgöra ett underlag för Försäkringskassans bedömning av den försäkrades arbetsförmåga i samband med beslut om rätten till ersättning eller förmåner enligt socialförsäkringsbalken.

I promemorian lämnas följande huvudsakliga förslag och bedömningar

- Vid prövning av en försäkrads arbetsförmåga enligt socialförsäkringsbalken kan Försäkringskassan som stöd för sitt ställningstagande beställa en försäkringsmedicinsk utredning.
- Landstingen får ett lagstadgat ansvar att utföra de försäkringsmedicinska utredningarna.
- Om ett landsting bedömer att de inte kan göra de försäkringsmedicinska utredningarna kan de sluta avtal med någon annan som kan utföra dem, antingen ett annat landsting eller en privat aktör.
- Försäkringskassan ska fortlöpande bedöma sitt behov av försäkringsmedicinska utredningar och ta fram prognoser över behovet som de presenterar för landstingen.

– Utifrån socialförsäkringsbalken får Försäkringskassan ansvara för att ersätta landstingen för de försäkringsmedicinska utredningar som landstingen utför. Landstingen ska få full ekonomisk kompensation för arbetet med de försäkringsmedicinska utredningarna.

Stockholm den 16 november

Therese Karlberg
Departementsråd/Enhetschef

PROTOKOLLSUTDRAG 1/2017
§ 16

SAMMANTRÄDESDAG
2017-01-31

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 02
Dnr LS 2016-1420

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-02-01

§ 16 Yttrande över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna DS2016:42

HSN 2016-4765

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-12-12
Stockholms läns landstings yttrande över betänkandet För kvalitet-Med gemensamt ansvar (SOU 2015:17), LS 2015-0546

Yrkanden

Ordförande (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att som underlag till Stockholms läns landstings svar på remissen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens skrivelse till Landstingsstyrelsen

att omedelbart justera beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras:
Landstingsstyrelsen

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-12-12

HSN 2016-4765

Handläggare:
Britt Arrelöv

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-01-31, P [xx]

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 02
Dnr LS 2016-1420

Yttrande över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna DS2016:42

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över promemorian Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-12-12
Stockholms läns landstings yttrande över betänkandet För kvalitet-Med gemensamt ansvar (SOU 2015:17), LS 2015-0546

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att som underlag till Stockholms läns landstings svar på remissen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens skrivelse till Landstingsstyrelsen

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Promemorian innehåller ett lagstadgat ansvar för landstingen att utföra försäkringsmedicinska utredningar, som Försäkringskassan behöver som underlag för att fatta beslut om ersättning enligt socialförsäkringsbalken. Ett landsting kan sluta avtal med ett annat landssting eller privat aktör, om man själv inte kan utföra utredningarna. Försäkringskassan ska bedöma sitt behov av utredningar och ta fram prognoser, som presenteras för landstingen. Landstingen ska få full ekonomisk kompensation för arbetet med utredningarna. Den nya lagen ska träda i kraft 1 januari 2018.

Stockholms läns landsting utför redan idag dessa utredningar genom en frivillig överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Förvaltningen tillstryker promemorian vad gäller lagreglering av ansvaret och modellen för kostnadsersättning, men ifrågasätter att uppdraget till sjukvården inte utgör hälso- och sjukvård.

Enligt förslaget ska de försäkringsmedicinska utredningarna utföras av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och gärna knytas till landstingets övriga arbete, men inte betraktas som hälso- och sjukvård. I promemorian hänvisas till den grundläggande definitionen av begreppet hälso- och sjukvård enligt 1§ hälso- och sjukvårdslagen. Enligt denna avses åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador samt sjuktransporter, vilket inte ingår i den försäkringsmedicinska utredningen. Att utredningarna inte betecknas som hälso- och sjukvård innebär att endast delar av den för hälso- och sjukvården vanliga reglerande lagstiftningen gäller.

Den person som utreds ska t.ex. inte betraktas som en patient utifrån hälso- och sjukvårdslagen och journal ska inte föras. Undersökningens resultat ska dokumenteras i ett särskilt utlåtande och arkiveras som allmän handling. Däremot ska personen betecknas som patient enligt patientskadelagen och ha rätt till ersättning via patientförsäkringen om skada uppstår. Enligt förslaget ska den som utför försäkringsmedicinska utredningar i tillämpliga delar omfattas av kravet att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Inspektionen för vård och omsorg ska utöva tillsyn av den försäkringsmedicinska utredningsverksamheten med utgångspunkt från att flertalet utförare av utredningarna även bedriver hälso- och sjukvård samt har legitimerad sjukvårdspersonal som omfattas av inspektionens verksamhetstillsyn respektive individtillsyn.

Inom hälso- och sjukvården utförs ett antal uppgifter bland annat kopplat till försäkringsmedicinska bedömningar som i enlighet med denna promemorias bedömning inte kan betecknas som hälso- och sjukvård. Myndigheter och andra begär bedömningar och intyg, som utförs inom ordinarie hälso- och sjukvårdsorganisation och som hittills betraktats som hälso- och sjukvård. Utifrån lagförslaget kan en översyn av regleringen av likartat arbete krävas.

För att behandling av personuppgifter i enlighet med personuppgiftslagen ska fungera krävs att Försäkringskassan inte begär fler personuppgifter än vad som är adekvat och relevant i förhållande till att bedöma arbetsförmåga. I författningskommentarerna till avsnitt 1 kap 2§ i förslaget om försäkringsmedicinska utredningar finns följande text *"Ett utlåtande ska innehålla iakttagelser och bedömningar om den försäkrades fysiska och psykiska status ur ett medicinskt perspektiv som är relevanta för bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga."* I förslaget anges att känsliga personuppgifter om hälsa kan behöva behandlas, då Försäkringskassan behöver dessa för att ta ställning till anspråk om

ersättning. Information om hälsa och medicinering som inte är kopplat till arbetsförmåga borde inte efterfrågas i enlighet med författningen. Stockholms läns landsting har tidigare påtalat att Försäkringskassan genom sina blanketter kräver mer information än vad som kan motiveras av ändamålet. Det är viktigt att de metoder och blanketter som ska användas utgår från det medicinska perspektivet kopplat till ändamålet. För detta krävs ett nära samarbete med vårdens företrädare inför beslut inom Försäkringskassan.

Ekonomiska konsekvenser
Inga om landstinget får fullständig kompensation enligt promemorians förslag samt garanteras 70 % av den av Försäkringskassan prognosticerade volymen.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Kvalitet i medicinska bedömningar och utlåtanden kopplat till försäkringsmedicinska ställningstaganden är av stor betydelse för patienterna ur rättssäkerhetssynpunkt. De försäkringsmedicinska utredningarna ska utföras av vårdteam med adekvat utbildning och kompetens.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård
Fler kvinnor än män är sjukskrivna och genomgår försäkringsmedicinsk utredning. Kvinnor och män ska behandlas och bedömas lika enligt utredningen och såväl Försäkringskassan som vården ska enligt förslaget följa upp arbetet med utredningar ur ett jämställdhetsperspektiv.

Miljökonsekvenser
Inga förutom transporter till och från vårdgivaren.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Johan Bratt
Avdelningschef